

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 22. februarja 2024*

„Predhodno odločanje – Plačilne storitve na notranjem trgu – Direktiva (EU) 2015/2366 – Člen 4, točki 3 in 5 – Plačilna storitev ali transakcija – Direktiva 2009/110/ES – Člen 2, točka 2 – Izdajanje elektronskega denarja – Hramba sredstev strank s strani plačilne institucije brez konkretnega plačilnega naloga – Opredelitev“

V zadevi C-661/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (vrhovno upravno sodišče Litve) z odločbo z dne 19. oktobra 2022, ki je na Sodišče prispela 20. oktobra 2022, v postopku

„ABC Projektai“ UAB, nekdanja „Bruc Bond“ UAB,

proti

Lietuvos bankas,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, Z. Csehi (poročevalec), M. Ilešič, I. Jarukaitis in D. Gratsias, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za „ABC Projektai“ UAB, nekdanjo „Bruc Bond“ UAB, J. Jarusevičius, advokatas, in P. Grendelis,
- za litovsko vlado V. Kazlauskaitė-Švenčionienė in E. Kurelaitytė, agentki,
- za češko vlado J. Očková, M. Smolek in J. Vlácil, agenti,
- za nemško vlado J. Möller in A. Hoesch, agenti,

* Jezik postopka: litovščina.

– za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
– za Evropsko komisijo C. Auvret, S. L. Kaléda, A. Steiblytė in H. Tserepa-Lacombe, agenti,
po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. oktobra 2023
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4, točki 3 in 5, Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (UL 2015, L 337, str. 35) in člena 2, točka 2, Direktive 2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja ter o spremembah direktiv 2005/60/ES in 2006/48/ES in razveljavitvi Direktive 2000/46/ES (UL 2009, L 267, str. 7).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo „ABC Projektai“ UAB, nekdanjo „Bruc Bond“ UAB, in Lietuvos bankas (banka Litve) zaradi odvzema dovoljenja za opravljanje dejavnosti plačilne institucije, ki je bilo predhodno podeljeno družbi ABC Projektai.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2009/110

- 3 V uvodni izjavi 7 Direktive 2009/110 je navedeno:

„Primerno je določiti jasno opredelitev elektronskega denarja, da bo ta tehnično nevtralna. Navedena opredelitev bi morala pokrivati vse primere, v katerih ponudnik plačilnih storitev v zameno za sredstva izda predplačniško shranjeno vrednost, ki se lahko uporablja za namene plačila, saj jo tretje osebe sprejmejo kot plačilo.“

- 4 Člen 1(1) Direktive 2009/110 določa:

„V tej direktivi so določena pravila za opravljanje dejavnosti izdajanja elektronskega denarja, pri čemer države članice priznavajo naslednje kategorije izdajateljev elektronskega denarja:

- (a) kreditne institucije, kakor so opredeljene v točki 1 člena 4 Direktive 2006/48/ES [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij (UL 2006, L 177, p. 1)] [...];
- (b) institucije za izdajo elektronskega denarja, kakor so opredeljene v točki 1 člena 2 te direktive [...];

- (c) poštne institucije [...];
- (d) Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke [...];
- (e) države članice ali njihovi regionalni oziroma lokalni organi [...].“

5 Člen 2 Direktive 2009/110, naslovljen „Opredelitve“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve:

1. ‚institucija za izdajo elektronskega denarja‘ pomeni pravno osebo, ki je v skladu z naslovom II pridobila dovoljenje za izdajanje elektronskega denarja;
2. ‚elektronski denar‘ pomeni denarno vrednost, shranjeno v elektronski obliki, vključno z magnetno, ki pomeni terjatev do izdajatelja, ki je izdana na podlagi prejema denarnih sredstev za namen izvrševanja plačilnih transakcij, kakor so opredeljene v točki 5 člena 4 Direktive 2007/64/ES [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES (UL 2007, L 319, str. 1)], in ki jo sprejme fizična ali pravna oseba, ki ni izdajatelj elektronskega denarja;

[...].“

6 Člen 10 Direktive 2009/110, naslovljen „Prepoved izdajanja elektronskega denarja“, določa:

„Brez poseganja v člen 18 države članice prepovejo izdajanje elektronskega denarja fizičnim ali pravnim osebam, ki niso izdajatelji elektronskega denarja.“

Direktiva 2013/36/EU

7 Člen 9 Direktive 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL 2013, L 176, str. 338), naslovljen „Prepoved opravljanja poslov sprejemanja vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti za osebe ali družbe, ki niso kreditne institucije“, v odstavku 1 določa:

„Države članice osebam ali družbam, ki niso kreditne institucije, prepovejo opravljanje poslov sprejemanja vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti.“

Direktiva 2015/2366

8 Člen 1 Direktive 2015/2366, naslovljen „Predmet urejanja“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva določa pravila, v skladu s katerimi države članice razlikujejo naslednje kategorije ponudnikov plačilnih storitev:

[...]

(b) institucije za izdajo elektronskega denarja v smislu točke (1) člena 2 Direktive 2009/110/ES, vključno s podružnicami teh institucij, v skladu s členom 8 navedene direktive in nacionalnim pravom, kadar se takšne podružnice nahajajo v [Evropski u]niji, njihov glavni sedež pa je zunaj Unije, v kolikor so plačilne storitve, ki jih opravljajo te podružnice, povezane z izdajo elektronskega denarja;

[...]

(d) plačilne institucije;

[...]“

9 Člen 4 Direktive 2015/2366, naslovljen „Opredelitev pojmov“, v točkah 3, 4, 5, 12 in 23 določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

3. ‚plačilna storitev‘ pomeni poslovno dejavnost, opredeljeno v Prilogi I;

4. ‚plačilna institucija‘ pomeni pravno osebo, ki je v skladu s členom 11 pridobila dovoljenje za opravljanje in izvrševanje plačilnih storitev po vsej Uniji;

5. ‚plačilna transakcija‘ pomeni dejanje pologa, prenosa ali dviga sredstev, ki ga odredi plačnik ali v njegovem imenu prejemnik plačila [ki se odredi s strani prejemnika, v njegovem imenu ali s strani prejemnika] neodvisno od osnovnih obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila;

[...]

12. ‚plačilni račun‘ pomeni račun, voden v imenu enega ali več uporabnikov plačilnih storitev, ki se uporablja za izvrševanje plačilnih transakcij;

[...]

23. ‚direktna obremenitev‘ pomeni plačilno storitev za obremenitev plačilnega računa plačnika, pri kateri plačilno transakcijo odredi prejemnik plačila na podlagi soglasja, ki ga plačnik da bodisi prejemniku plačila bodisi ponudniku plačilnih storitev prejemnika plačila ali svojemu ponudniku plačilnih storitev“.

10 Člen 10 te direktive, naslovljen „Zahteve glede varstva denarnih sredstev“, določa:

„1. Države članice ali pristojni organi od plačilne institucije, ki opravlja plačilne storitve iz točk (1) do (6) Priloge I, zahtevajo, da zavaruje vsa denarna sredstva, ki jih prejme od uporabnikov plačilnih storitev oziroma prek drugega ponudnika plačilnih storitev za izvršitev plačilnih transakcij na enega od naslednjih načinov:

- (a) denarna sredstva se nikoli ne smejo voditi skupaj s sredstvi fizične ali pravne osebe, ki ni uporabnik plačilnih storitev, v imenu katerega se sredstva vodijo, in se – kadar jih še vedno hrani plačilna institucija ter do izteka delovnega dne, ki sledi dnevju prejema sredstev, še niso bila prenesena prejemniku plačila ali drugemu ponudniku plačilnih storitev – položijo na poseben račun pri kreditni instituciji ali naložijo v varna, likvidna sredstva z nizkim tveganjem, kot jih opredelijo pristojni organi matične države članice, ter so v skladu z nacionalno zakonodajo v korist uporabnikov plačilnih storitev izvzeta iz zahtevkov drugih upnikov plačilne institucije, zlasti v primeru insolventnosti;
- (b) sredstva so krita z zavarovalno pogodbo ali drugim primerljivim jamstvom, sklenjenim z zavarovalnico ali kreditno institucijo, ki ne spada v isto skupino kot plačilna institucija, in sicer za znesek, enakovreden tistemu, ki bi bil sicer ločen, če ga ne bi krila zavarovalna pogodba ali primerljivo jamstvo, izplačljivo v primeru, da plačilna institucija ne more izpolniti svojih finančnih obveznosti.

2. Kadar se od plačilne institucije zahteva, da zavaruje sredstva v skladu z odstavkom 1, in se del teh sredstev uporabi za prihodnje plačilne transakcije, ob tem pa se preostali znesek uporablja za storitve, ki niso plačilne storitve, tudi za ta del sredstev, prejetih za prihodnje plačilne transakcije, veljajo zahteve iz odstavka 1. Kadar se ta del spreminja ali ni vnaprej znan, države članice plačilnim institucijam omogočijo, da ta odstavek uporabljajo na podlagi reprezentativnega deleža, ki bo predvidoma uporabljen za plačilne storitve, če se lahko tak reprezentativni delež po mnenju pristojnih organov zadostno in zadovoljivo oceni na podlagi preteklih podatkov.“

11 Člen 11 Direktive 2015/2366, naslovljen „Izdaja dovoljenja“, v odstavku 1 določa:

„Države članice od podjetij, ki niso podjetja iz točk (a), (b), (c), (e) in (f) člena 1(1) ter niso fizične ali pravne osebe, ki jim je bila odobrena izjema na podlagi člena 32 ali 33, in nameravajo opravljati plačilne storitve, zahtevajo, da pred začetkom opravljanja plačilnih storitev pridobijo dovoljenje za poslovanje kot plačilna institucija. [...]“

12 Člen 18 navedene direktive, naslovljen „Dejavnosti“, v odstavkih od 1 do 5 določa:

„1. Poleg opravljanja plačilnih storitev imajo plačilne institucije pravico do opravljanja naslednjih dejavnosti:

- (a) opravljanja operativnih in z njimi tesno povezanih pomožnih storitev, kot so zagotavljanje izvršitve plačilnih transakcij, storitve menjave valut, dejavnosti varovanja ter shranjevanje in obdelava podatkov;
- (b) upravljanja plačilnih sistemov, brez poseganja v člen 35;
- (c) poslovnih dejavnosti, ki niso plačilne storitve, ob upoštevanju veljavnega prava Unije in nacionalnega prava.

2. Kadar plačilne institucije opravljajo eno ali več plačilnih storitev, lahko vodijo samo plačilne račune, ki se uporabljajo izključno za plačilne transakcije.

3. Denarna sredstva, ki jih plačilne institucije prejmejo od uporabnikov plačilnih storitev zaradi opravljanja plačilnih storitev, ne predstavljajo vlog ali drugih vračljivih sredstev v smislu člena 9 Direktive 2013/36/EU ali elektronskega denarja, kakor je opredeljen v točki 2 člena 2 Direktive 2009/110/ES.

4. Plačilne institucije lahkoodobrijo posojilo, ki se nanaša na plačilne storitve iz točke (4) ali (5) Priloge I, le če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

- (a) posojilo je pomožno in se odobri izključno v povezavi z izvršitvijo plačilne transakcije;
- (b) ne glede na nacionalne predpise o dajanju posojil prek kreditnih kartic se posojilo, odobreno v povezavi s plačilom in izvršeno v skladu s členom 11(9) in členom 28, odplača v kratkem roku, ki v nobenem primeru ne presega 12 mesecev;
- (c) takšno posojilo se ne odobri iz sredstev, ki so prejeta ali se hranijo z namenom izvršitve plačilne transakcije;
- (d) kapital plačilne institucije je za nadzorne organe vedno zadosten glede na skupni znesek odobrenega posojila.

5. Plačilne institucije ne opravljajo poslov sprejemanja vlog ali drugih vračljivih sredstev v smislu člena 9 Direktive 2013/36/EU.“

13 Člen 78 Direktive 2015/2366, naslovljen „Prejem plačilnega naloga“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da je trenutek prejema takrat, ko plačnikov ponudnik plačilnih storitev prejme plačilni nalog.

Plačnikovega računa se ne sme obremeniti pred prejemom plačilnega naloga. Če čas prejema ni delovni dan za plačnikovega ponudnika plačilnih storitev, se šteje, da je bil plačilni nalog prejet naslednji delovni dan. Ponudnik plačilnih storitev lahko določi časovno omejitev proti koncu delovnega dne, tako da se za vse plačilne naloge, prejete po tej omejitvi, šteje, da so bili prejeti naslednji delovni dan.

2. Če se uporabnik plačilnih storitev, ki je odredil plačilni nalog, in ponudnik plačilnih storitev dogovorita, da se izvrševanje plačilnega naloga začne na določen dan ali ob koncu določenega obdobja ali na dan, ko plačnik da na voljo sredstva ponudniku plačilnih storitev, se šteje, da je čas prejema za namene člena 83 dogovorjeni dan. Če dogovorjeni dan ni delovni dan za ponudnika plačilnih storitev, se za plačilni nalog šteje, da je bil prejet naslednji delovni dan.“

14 Člen 83 te direktive, naslovljen „Plačilne transakcije na plačilni račun“, v odstavku 1 določa:

„Države članice zahtevajo, da ponudnik plačilnih storitev plačnika zagotovi, da je znesek plačilne transakcije knjižen v dobro računa ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila najpozneje do konca naslednjega delovnega dne po prejemu v skladu s členom 78. Ta rok se v primeru plačilnih transakcij, odrejenih na papirju, lahko podaljša za dodaten delovni dan.“

- 15 Člen 87 navedene direktive, naslovljen „Datum valute in razpoložljivost sredstev“, v odstavku 1 določa:

„Države članice zagotovijo, da je datum valute odobritve prejemnikovega plačilnega računa v zvezi z izvršitvijo plačilne transakcije najpozneje delovni dan, ko so sredstva plačilne transakcije odobrena na računu prejemnikovega ponudnika plačilnih storitev.“

- 16 Priloga I k Direktivi 2015/2366, naslovljena „Plačilne storitve (iz točke (3) člena 4)“, vsebuje seznam dejavnosti, ki se štejejo za take storitve:

„1. Storitve, ki omogočajo polog gotovine na plačilni račun, in vse dejavnosti, ki so potrebne za upravljanje plačilnega računa.

2. Storitve, ki omogočajo dvig gotovine s plačilnega računa, in vse dejavnosti, ki so potrebne za upravljanje plačilnega računa.

3. Izvrševanje plačilnih transakcij, vključno s prenosom sredstev na plačilnem računu pri ponudniku plačilnih storitev uporabnika ali pri drugem ponudniku plačilnih storitev:

(a) izvrševanje direktnih obremenitev, vključno z enkratnimi direktnimi obremenitvami;

(b) izvrševanje plačilnih transakcij s plačilno kartico ali podobno napravo;

(c) izvrševanje kreditnih plačil, vključno s trajnimi nalogi.

4. Izvrševanje plačilnih transakcij, pri katerih so sredstva krita z odobritvijo kreditne linije uporabniku plačilnih storitev:

(a) izvrševanje direktnih obremenitev, vključno z enkratnimi direktnimi obremenitvami;

(b) izvrševanje plačilnih transakcij s plačilno kartico ali podobno napravo;

(c) izvrševanje kreditnih plačil, vključno s trajnimi nalogi.

5. Izdajanje plačilnih instrumentov in/ali pridobivanje plačilnih transakcij.

6. Denarna nakazila.

7. Storitve odreditve plačil.

8. Storitve zagotavljanja informacij o računih.“

Litovsko pravo

- 17 Direktiva 2015/2366 je bila v litovsko pravo prenesena z Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas (zakon Republike Litve o plačilih), kakor je bil spremenjen z zakonom št. XIII-1092 z dne 17. aprila 2018 (TAR, 2018, št. 2018-6727) (v nadaljevanju: zakon o plačilih), in z Lietuvos Respublikos mokėjimų įstaigų įstatymas (zakon Republike Litve o plačilnih institucijah), kakor je bil spremenjen z zakonom št. XI-549 z dne 17. aprila 2018 (TAR, 2018, št. 2018-6729).

- 18 Člen 46(1) zakona o plačilih določa, da plačnikov ponudnik plačilnih storitev zagotovi, da se po prejemu plačilnega naloga znesek plačilne transakcije v eurih, izvršene v Litvi in namenjene v drugo državo članico, knjiži v dobro računa prejemnikovega ponudnika plačilnih storitev najpozneje do konca naslednjega delovnega dne, razen v primeru iz odstavka 3 tega člena. Ta rok se lahko podaljša za dodaten delovni dan, če je plačilni nalog izdan na papirju.
- 19 Direktiva 2009/110 je bila v litovsko pravo prenesena z Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymas (zakon Republike Litve o elektronskem denarju in institucijah za izdajo elektronskega denarja) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje iz postopka v glavni stvari, ki je začela veljati 1. avgusta 2018 (TAR, 2018, št. 2018-6730).
- 20 Člen 5 tega zakona prepoveduje izdajanje elektronskega denarja fizičnim ali pravnim osebam, ki niso izdajatelji elektronskega denarja.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 21 Družba ABC Projektai, ki je pravna naslednica družbe Bruc Bond, je 13. oktobra 2016 od Lietuvos bankas (banka Litve) pridobila dovoljenje za opravljanje plačilnih storitev.
- 22 Tako ji je bilo dovoljeno opravljati te plačilne storitve: plačilne transakcije, vključno s prenosom sredstev na plačilnem računu pri ponudniku plačilnih storitev uporabnika ali pri drugem ponudniku plačilnih storitev; direktne obremenitve, vključno z enkratnimi direktnimi obremenitvami, ter plačilne transakcije s plačilno kartico ali podobno napravo in/ali kreditna plačila, vključno s trajnimi nalogi in prenosi sredstev.
- 23 Banka Litve je 16. aprila 2020 to dovoljenje odvzela, pri čemer je navedla deset razlogov, od katerih je le eden predmet predloga za sprejetje predhodne odločbe, in sicer ta, da je družba ABC Projektai izdajala elektronski denar, ne da bi imela status izdajatelja takega denarja, s čimer je kršila člen 5 zakona Republike Litve o elektronskem denarju in institucijah za izdajo elektronskega denarja v različici, ki se uporablja za dejansko stanje iz postopka v glavni stvari.
- 24 Po navedbah banke Litve je družba ABC Projektai hranila sredstva strank dlje, kot je bilo potrebno za izvršitev plačilnih transakcij. Menila je, da knjiženje sredstev, prejetih od strank, na račune za plačila brez konkretnega namena in njihova večdnevna ali včasih celo večmesečna hramba, ne da bi se sredstva prenesla na račune prejemnikov teh plačil, dejansko pomenita izdajo elektronskega denarja.
- 25 Banka Litve se je v zvezi s tem oprla na Lietuvos banko Priežiūros tarnybos pozicija dėl mokėjimo sąskaitose laikomų lėšų (stališče nadzornega sveta banke Litve glede sredstev na plačilnih računih), kakor je bilo odobreno z Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus 2016 m. vasario 29 d. sprendimas Nr. 241-53 (odločba direktorja nadzornega sveta banke Litve št. 241-53 z dne 29. februarja 2016). Iz tega stališča, ki je bilo po navedbah banke Litve sprejeto ob posvetovanju z Evropsko komisijo, je razvidno, da lahko plačilna institucija sredstva na plačilni račun, ki je odprt pri njej, prejme le skupaj s plačilnim nalogom, ki ga je treba izvršiti v rokih, določenih z zakonom o plačilih, in da mora plačilna institucija sprejeti zadostne ukrepe za zagotovitev, da se sredstva, ki jih tretje osebe nakažejo na plačilni račun stranke, ne hranijo dlje, kot je potrebno za izvršitev plačil. Če ti zahtevi nista izpolnjeni, naj bi bilo treba sredstva na plačilnem računu plačilne institucije šteti za vloge, druga vračljiva sredstva ali elektronski denar.

- 26 Družba ABC Projektai je odločbo o odvzemu dovoljenja za opravljanje dejavnosti plačilne institucije izpodbijala pred Vilniaus apygardos administracinis teismas (regionalno upravno sodišče v Vilni, Litva). Ker je to sodišče tožbo zavrnilo, je družba ABC Projektai vložila kasacijsko pritožbo pri Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (vrhovno upravno sodišče Litve), ki je predložitveno sodišče.
- 27 Družba ABC Projektai trdi, da je prvostopenjsko sodišče napačno uporabilo pravo pri razlagi pogojev za izdajo elektronskega denarja in da to sodišče tako ni upoštevalo spoznanj iz sodbe z dne 16. januarja 2019, Paysera LT (C-389/17, EU:C:2019:25). Iz te sodbe naj bi izhajalo, da če plačilne storitve ne zagotavlja institucija za izdajo elektronskega denarja in če namen zagotavljanja te storitve ni izdaja ali unovčenje nominalne vrednosti elektronskih storitev, navedene plačilne storitve ni mogoče šteti za dejavnost, povezano z izdajo elektronskega denarja.
- 28 Predložitveno sodišče opozarja, da iz točke 29 navedene sodbe izhaja, da izdaja elektronskega denarja ni „spontana“ dejavnost, temveč se, nasprotno, izvede z namenom, da se omogoči unovčenje nominalne vrednosti elektronskega denarja. V obravnavanem primeru pa naj cilj družbe ABC Projektai ne bi bil izdaja elektronskega denarja. Ker pa nekatere stranke niso navedle namena plačil, ki so jih želele opraviti, naj bi ta družba sredstva, potrebna za njihovo izvršitev, obdržala dlje, kot je potrebno za izvršitev plačilnih transakcij, strankam pa naj bi bila ta sredstva vrnjena šele čez nekaj časa.
- 29 To sodišče pojasnjuje, da se je Sodišče v navedeni sodbi izreklo o vprašanju, ali je treba plačilne storitve, ki jih opravlja institucija za elektronske storitve, šteti za storitve, povezane z izdajo elektronskega denarja, ne da bi preučilo, po čem se dejavnost plačilnih institucij razlikuje od dejavnosti institucij za izdajo elektronskega denarja.
- 30 V teh okoliščinah je Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (vrhovno upravno sodišče Litve) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali naj se dejanja plačilne institucije v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari, v katerih plačilna institucija sprejema sredstva brez specifičnega plačilnega naloga za njihov prenos še isti ali naslednji delovni dan in sredstva ostajajo na računu plačilne institucije, namenjenem izvrševanju plačilnih transakcij, dlje od rokov za izvršitev plačilne storitve, določenih v zakonodaji, štejejo za:

(a) del plačilne storitve ali plačilne transakcije, kot sta opredeljeni v členu 4, točki 3 in 5, Direktive 2015/2366, ki jo izvaja plačilna institucija; ali

(b) izdajo elektronskega denarja, kot je opredeljen v členu 2, točka 2, Direktive 2009/110?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 31 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4, točka 3, Direktive 2015/2366 in člen 2, točka 2, Direktive 2009/110 razlagati tako, da je dejavnost plačilne institucije, pri kateri gre za prejemanje sredstev od uporabnika plačilne storitve, ne da bi bil poleg teh sredstev takoj odrejen plačilni nalog, tako da navedena sredstva ostanejo na voljo na plačilnem računu v smislu člena 4, točka 12, Direktive 2015/2366, ki ga vodi ta institucija, plačilna storitev, ki jo opravlja ta plačilna institucija, v smislu člena 4, točka 3, Direktive 2015/2366 ali transakcija izdaje elektronskega denarja v smislu člena 2, točka 2, Direktive 2009/110.

- 32 V členu 4, točka 3, Direktive 2015/2366 je pojem „plačilna storitev“ opredeljen kot poslovna dejavnost, opredeljena v Prilogi I k tej direktivi. V skladu s to prilogo te dejavnosti med drugim zajemajo storitve, ki omogočajo polog gotovine na plačilni račun in njen dvig, ter vse dejavnosti, ki so potrebne za upravljanje plačilnega računa, izvrševanje plačilnih transakcij, vključno s plačilnimi transakcijami, pri katerih so sredstva krita z odobritvijo kreditne linije uporabniku plačilnih storitev, pri čemer gre, natančneje, za izvrševanje direktnih obremenitev, vključno z enkratnimi direktnimi obremenitvami, izvrševanje plačilnih transakcij s plačilno kartico ali podobno napravo in izvrševanje kreditnih plačil, vključno s trajnimi nalogi.
- 33 V skladu s členom 4, točka 5, navedene direktive je treba plačilno transakcijo razumeti kot dejanje pologa, prenosa ali dviga sredstev, ki se odredi s strani prejemnika, v njegovem imenu ali s strani prejemnika plačila neodvisno od osnovnih obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila.
- 34 Iz tega izhaja, da kadar uporabnik plačilnih storitev plačilni instituciji da na voljo sredstva in so ta sredstva knjižena v dobro na plačilni račun, ki ga ima ta institucija v imenu tega uporabnika, je treba za te transakcije načeloma šteti, da so transakcije, povezane z vodenjem plačilnega računa v smislu člena 4, točka 12, Direktive 2015/2366, in torej da so del plačilne storitve v smislu člena 4, točka 3, te direktive.
- 35 Taka opredelitev teh transakcij pa ne more prenehati veljati zgolj zato, ker poleg sredstev, prejetih na navedeni plačilni račun, ni odrejen plačilni nalog še isti ali naslednji delovni dan.
- 36 Direktiva 2015/2366 ponudnikom plačilnih storitev sicer nalaga različne obveznosti, med drugim v zvezi z rokom za izvršitev plačilnih nalogov oziroma referenčnimi časi, ki jih je treba uporabiti. Natančneje, v skladu s členom 83(1) Direktive 2015/2366 države članice zahtevajo, da ponudnik plačilnih storitev plačnika zagotovi, da je znesek plačilne transakcije knjižen v dobro računa ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila najpozneje do konca naslednjega delovnega dne po prejemu plačilnega naloga, do katerega pride pod pogoji iz člena 78, pri čemer se lahko ta rok v primeru plačilnih transakcij, odrejenih na papirju, podaljša za dodaten delovni dan. V zvezi z datumom valute, na katerega se znesek plačilne transakcije knjiži v dobro na račun prejemnika plačila, člen 87(1) Direktive 2015/2366 zahteva, da je ta datum najkasneje delovni dan, na katerega se sredstva plačilne transakcije knjižijo v dobro na račun ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila.
- 37 Vendar nobena določba te direktive ne izključuje možnosti, da se sredstva vnaprej knjižijo v dobro na plačilni račun za izvršitev prihodnjih plačilnih nalogov, vključno s plačilnimi nalogi, ki še niso bili specificirani, niti ne določa roka, v katerem je treba neki znesek, potem ko je bil knjižen v dobro na tak račun, uporabiti za plačilno transakcijo.
- 38 Prav nasprotno, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 55 sklepnih predlogov, se Direktiva 2015/2366 nanaša na primere plačilnih storitev, za katerih pravilno izvršitev je potrebno, da se sredstva vnaprej knjižijo v dobro na plačilni račun, ne da bi bil poleg njih odrejen plačilni nalog.
- 39 Člen 4, točka 23, te direktive namreč izrecno določa izvrševanje direktnih obremenitev plačilnega računa, ki jih odredi prejemnik plačila na podlagi soglasja, ki mu ga da plačnik. Za pravilno izvršitev take plačilne transakcije pa morajo biti sredstva, potrebna za to transakcijo, na plačnikovem plačilnem računu vnaprej razpoložljiva.

- 40 Poleg tega člen 10(1) Direktive 2015/2366 plačilnim institucijam nalaga, da v skladu s pogoji, določenimi v točkah (a) in (b) te določbe, zavarujejo vsa sredstva, ki jih prejmejo od uporabnikov plačilnih storitev oziroma prek drugega ponudnika plačilnih storitev za izvršitev plačilnih transakcij. Pravila za zavarovanje iz člena 10(1)(a) te direktive pa se izrecno nanašajo na položaj, v katerem ta sredstva še vedno hrani plačilna institucija ter do izteka delovnega dne, ki sledi dnevju prejema sredstev, še niso bila prenesena prejemniku plačila ali drugemu ponudniku plačilnih storitev.
- 41 Tudi člen 10(2) Direktive 2015/2366 potrjuje tako razlago. Ta določba se namreč izrecno nanaša na primer, v katerem je treba nekatera sredstva uporabnika uporabiti za prihodnje plačilne transakcije, tudi kadar se znesek takih sredstev spreminja ali ni vnaprej znan.
- 42 Poleg tega bi bila okoliščina, da člen 18(4) te direktive pod nekaterimi pogoji plačilnim institucijam dopušča, da odobrijo pomožne kredite, težko združljiva s strogo obveznostjo, da se z vsakim plačilnim nalogom izvrši prenos ustreznih zneskov na račun, s katerega bo zadevni plačilni nalog izvršen.
- 43 Ob tem je treba pojasniti, da je treba prenos sredstev na plačilni račun vedno izvesti zaradi izvršitve plačilnih nalogov, ne glede na to, ali so ti nalogi že specificirani ali ne. V skladu s členom 18(2) Direktive 2015/2366 lahko namreč plačilne institucije, kadar opravljajo eno ali več plačilnih storitev, vodijo samo plačilne račune, ki se uporabljajo izključno za plačilne transakcije.
- 44 Poleg tega v skladu s členom 18(3) te direktive denarna sredstva, ki jih plačilne institucije prejmejo od uporabnikov plačilnih storitev zaradi opravljanja plačilnih storitev, ne predstavljajo vlog ali drugih vračljivih sredstev v smislu člena 9 Direktive 2013/36 ali elektronskega denarja, kakor je opredeljen v točki 2 člena 2 Direktive 2009/110. Prav tako v skladu s členom 18(5) te direktive plačilne institucije ne opravljajo poslov sprejemanja takih vlog ali takih drugih vračljivih sredstev.
- 45 Iz tega izhaja, da se morajo zato, da ne pride do spremembe opredelitve dejanj sprejemanja sredstev v posle sprejemanja vlog ali drugih vračljivih sredstev, računi, na katere so ta sredstva knjižena v dobro, v skladu s členom 4, točka 12, Direktive 2015/2366 uporabljati izključno za izvrševanje plačilnih transakcij.
- 46 V zvezi z morebitno spremembo opredelitve transakcij, kakršne so te v postopku v glavni stvari, v izdajanju elektronskega denarja v smislu člena 2, točka 2, Direktive 2009/110, kot jo je predvidelo predložitveno sodišče in kot jo zagovarja litovska vlada, je treba najprej opozoriti, da je pojem „elektronski denar“ v smislu te določbe opredeljen kot denarna vrednost, shranjena v elektronski obliki, vključno z magnetno, ki pomeni terjatev do izdajatelja, ki je izdana na podlagi prejema denarnih sredstev za namen izvrševanja plačilnih transakcij in ki jo sprejme fizična ali pravna oseba, ki ni izdajatelj elektronskega denarja. Poleg tega ob upoštevanju splošne prepovedi glede tega iz člena 10 te direktive plačilne institucije ne smejo izdajati elektronskega denarja.
- 47 Čeprav je vknjižba na plačilni račun tudi terjatev, izražena v denarni vrednosti, do zadevne institucije, ki obstaja v razmerju do uporabnika njenih storitev in ki je izdana na podlagi prejema sredstev, iz te opredelitve elektronskega denarja iz člena 2, točka 2, Direktive 2009/110 izhaja, da se izdaja elektronskega denarja razlikuje od zgolj vknjižbe na plačilni račun zlasti po tem, da mora biti ta denar, preden se uporabi za tako plačilo, „shranjen“ v elektronski obliki, kar pomeni, da je

bil predhodno izdan, to je pretvorjen v denarna sredstva, ki se razlikujejo od prejetih sredstev, in da njegovo uporabo kot plačilno sredstvo sprejme fizična ali pravna oseba, ki ni izdajatelj elektronskega denarja.

- 48 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točkah od 66 do 69 sklepnih predlogov, je za to, da neka dejavnost spada v okvir izdaje „elektronskega denarja“ v smislu člena 2, točka 2, te direktive, potrebno vsaj, da obstaja pogodbeni sporazum med uporabnikom in izdajateljem elektronskega denarja, s katerim se ti stranki izrecno dogovorita, da bo ta izdajatelj izdal ločeno denarno sredstvo v višini denarne vrednosti sredstev, ki jih položi uporabnik. Prenos sredstev na plačilni račun in hranjenje sredstev na njem brez takojšnje odreditve plačilnih transakcij za vrednost teh sredstev pa ne pomeni, da je uporabnik plačilnih storitev podal izrecno ali tiho soglasje za izdajo elektronskega denarja.
- 49 Iz podatkov v spisu ni razvidno, da bi družba ABC Projektai nekatera od sredstev, ki jih je prejela, pretvorila v denar, shranjen v elektronski obliki, vključno z magnetno obliko, ki bi ga lahko uporabila pri mreži strank, ki bi ga prostovoljno sprejele. Nasprotno, zdi se, da vse kaže na to, da je šlo za sredstva, ki so bila položena na plačilne račune in ki so se lahko uporabila samo za izvršitev plačilnih nalogov zadevnih uporabnikov.
- 50 Dalje, sodba z dne 16. januarja 2019, Paysera LT (C-389/17, EU:C:2019:25), navedena v predložitveni odločbi, v tem okviru ni neposredno upoštevna. V zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, je bila namreč tožeča stranka iz postopka v glavni stvari institucija za izdajo elektronskega denarja, spor o glavni stvari pa se je nanašal na pravila o izračunu lastnih sredstev institucij za izdajo elektronskega denarja. V obravnavani zadevi pa tožeča stranka v postopku v glavni stvari nima takega statusa in zdi se, da nikoli ni imela namena izdajati elektronski denar.
- 51 Nazadnje in vsekakor, tudi če se domneva, da družba ABC Projektai ni izpolnila nekaterih zakonskih zahtev, ki veljajo v okviru izvrševanja plačilnih nalogov, ali da je kršila pogodbene določbe, ki se uporabljajo za vodenje plačilnega računa iz postopka v glavni stvari, transakcije, ki jih je izvedla ta ponudnica, zaradi tega ne bile nujno izdaje elektronskega denarja v smislu člena 2, točka 2, Direktive 2009/110. Razen v primeru spremembe opredelitve transakcij iz razlogov, navedenih v točkah 44 in 47 te sodbe, bi namreč lahko ponudnica plačilnih storitev odgovarjala za neizpolnitev nekaterih zakonskih ali pogodbenih zahtev, vendar take nepravilnosti same po sebi ne bi povzročile, da bi bila zadevna transakcija izključena s področja uporabe Direktive 2015/2366.
- 52 Glede na zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4, točka 3, Direktive 2015/2366 in člen 2, točka 2, Direktive 2009/110 razlagati tako, da je dejavnost plačilne institucije, pri kateri gre za prejemanje sredstev od uporabnika plačilne storitve, ne da bi bil poleg teh sredstev takoj odrejen plačilni nalog, tako da navedena sredstva ostanejo na voljo na plačilnem računu v smislu člena 4, točka 12, Direktive 2015/2366, ki ga vodi ta institucija, plačilna storitev, ki jo opravlja ta plačilna institucija, v smislu člena 4, točka 3, Direktive 2015/2366, in ne transakcija izdaje elektronskega denarja v smislu člena 2, točka 2, Direktive 2009/110.

Stroški

- 53 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 4, točka 3, Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES in člen 2, točka 2, Direktive 2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja ter o spremembah direktiv 2005/60/ES in 2006/48/ES in razveljavitvi Direktive 2000/46/ES

je treba razlagati tako, da

je dejavnost plačilne institucije, pri kateri gre za prejemanje sredstev od uporabnika plačilne storitve, ne da bi bil poleg teh sredstev takoj odrejen plačilni nalog, tako da navedena sredstva ostanejo na voljo na plačilnem računu v smislu člena 4, točka 12, Direktive 2015/2366, ki ga vodi ta institucija, plačilna storitev, ki jo opravlja ta plačilna institucija, v smislu člena 4, točka 3, Direktive 2015/2366, in ne transakcija izdaje elektronskega denarja v smislu člena 2, točka 2, Direktive 2009/110.

Podpisi